

igen, og det er af denne Grund, at jeg ikke lægger den allermindste Vægt paa, at man øieblikkeligt har fundet ganske beqvemt at skyde Tingen fra sig og har seet hen imod den med en Følelse, der, ligesom en vis Corporationsfølelse findes hos alle Mennesker, her kunde have noget meget Tiltalende for dem, naar det usfordarende blev givet i deres Hænder, at mulig den hele Sag kunde blive ordnet paa reen geistlig Vis.

Ministeren for Kirke og Undervisningsvæsenet: Det synes, efter den ærede Viceformands Uttringer, som om han var foranlediget af hvad der fra min Side var sagt til at tage Ordet. Han yttrede endog saa, at det kom bag paa ham; men, ligesom det dog forekom mig, at min Uttring til ham var paa en naturlig Maade foranlediget ved hans Udtalelser, og forsaavidt maatte fra hans Side ventes, saaledes forekommer det mig, at hans videre udførlige Udvikling dog vel for største Delen maa siges ikke at have været rettet mod hvad der fra min Side er blevet udtalt, men formeentlig have haft Hensyn til selve det foreliggende Forslag, om hvilket jeg har erklæret, at jeg ikke vil kunne tiltræde det, hverken med Hensyn til den hele Stilling af Sagen eller med Hensyn til min personlige Opsattelse. Det forekommer mig ogsaa, at han i sine følgende Udtalelser gik langt udenfor, hvad der ligger i Forslaget, og gik ind paa adskillige andre Forhold, som jeg ikke nu skal finde det rigtigt at følge ham i. Jeg skal blot med Hensyn til nogle Ord, som fra hans Side bleve yttrede, og som maaskee kunne antages at staae i noget nærmere Forbindelse med mine Udtalelser og min hele Virksomhed, dog bemærke, at jeg troer, at det er meget stærke Hyperboler, som ere benyttede af ham i hans Foredrag med Hensyn til Betegnelsen af den kirkelige Tilstand. At betegne den som en chaotisk Tilstand, hvor Alt er hjemfaldet til Vilkaarlighed, er ganske vist altsor stærkt. Jeg troer, at man vil finde i vore kirkelige Forhold endnu mange Uregelmæssigheder og Uoverensstemmelser, hvor man maatte kunne ønske en større Overensstemmelse og Enhed. Jeg vil gjerne indrømme, at

man vil kunne forestude mange Afvigelser fra, hvad der maatte ligefrem siges at være det strengt formelt Forekrevne, men jeg holder mig ligesaa overbevist om, at der ikke har været nogen Tid i vor Historie, hvor ikke det Samme har fundet Sted endog saa i en højere Grad. Der er kun den Forskjel, at der har været en Tid, hvori det Hele manglede Liv og Bevægelse, og hvor det, som foregik, altsaa ikke er saaledes kommet frem, som netop Tilfældet for Tiden er hos os. Jeg holder mig imidlertid overbevist om, at idetmindste den ærede Viceformand dog vil erkende, at, naar der ivoirigt maa sættes Priis paa en Opvaagen af det kirkelige Liv og den kirkelige Interesse, saa maa man ogsaa finde sig i enkelte saadanne Uregelmæssigheder, som nu engang ere uundgaaeligt sammenhængende med en virkelig livlig Bevægelse. Jeg skal ivoirigt ikke gaae videre ind herpaa, men blot komme tilbage til den Uttring af mig, som nærmest foranledigede den ærede Viceformands Udtalelser. Det vil erindres, at, hvad jeg sandt mig foranlediget til at udtale, var dette, at det forekom mig dog at være en vel stærk Uttring fra hans Side, at Landemoderne ikke skulde kunne blive benyttede som et brugbart Element i Kirkeforsatningen, og jeg søiede dertil, at det jo i den Henseende dog maatte have gjort ham betænkelig, at der fra mangfoldige Sider er udtalt den Anskuelse, at man netop kunde komme til at benytte ogsaa dette Element i Kirkeforsatningen. Jeg maa med Hensyn til de Uttringer, der fra hans Side fremkom, væsentligt holde mig til to Momenter.

Naar den ærede Landsthingsmand saa ofte, ogsaa nu denne Gang, har udtalt sig, som om Landemoderne aldeles ikke havde haft nogen Betydning, eller som om der ikke nogensinde var tænkt paa, at de skulde have nogen Betydning udenfor det, om jeg saa maa sige, reent juridiske Gebeet, som han nævnte, og at det først skulde være nu i de allersejeste Aar, at de ved Skridt, der fra min Side ere foretagne, have fremkaldt en sliq Betydning: saa troer jeg ikke, at han har opfattet Sagen ganske rigtigt. Det er en gammel Anskuelse, at netop Landemoderne kunde benyttes